

Правилник за организацията и провеждането на докторантурата в СУ

ГЛАВА ПЪРВА

Общи положения

Чл. 1. (1) С този правилник се урежда редът за приемане и организацията на подготовка на докторантите в Софийския университет "Св. Климент Охридски".

(2) Докторантурата е основна форма за организирана подготовка на висококвалифицирани кадри за всички сфери на социалната практика.

(3) Редът и условията за приемане в докторантура, както и провеждане на обучението, се уреждат със Закона за висше образование, Наредбата за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите, други подзаконовни нормативни актове, уреждащи тази дейност, и с този правилник.

Чл. 2. Целите и задачите на докторантската институция се осъществяват от хабилитирания научен потенциал на университета, академичните ръководства на всички равнища и университетските служби, имащи отношение към този вид дейност.

ГЛАВА ВТОРА

Организация на докторантурата

Раздел I

Условия и ред за приемане на докторанти, български граждани

Чл. 3. Обучението в докторантура е по научни специалности, определени с класификацията на специалностите на научните работници в Република България.

Чл. 4. За докторантура могат да кандидатстват лица, завършили образователно-квалификационна степен "магистър".

Чл. 5. (1) Докторантурата се провежда в редовна и задочна форма на обучение и докторантура на самостоятелна подготовка.

(2) Срокът за подготовка в редовна докторантура е три години, четири години за задочна форма на обучение и три години за докторантура на самостоятелна подготовка.

(3) Университетът обучава докторанти по заявени от него и утвърдени от Министерския съвет специалности (държавна поръчка) и с индивидуално заплащане (платена докторантура) по специалности, получили при акредитация оценка "мн. добър".

Чл. 6. (1) Лица, завършили образователно-квалификационна степен "магистър", желаещи да участват в конкурс за докторанти, подават молба до ректора.

(2) Към молбата от предходната алинея се прилагат:

- автобиография
- копие от дипломата за завършено висше образование и приложението към нея или уверение за завършена образователно-квалификационна степен за кандидатите, които нямат изготвена диплома
- списък на публикации, ако има такива
- документ за платена такса за кандидатстване в размер, определен с Постановление на Министерския съвет.

(3) Всички документи се представят в отдел "Докторантури и СДК" от 1 до 20 септември всяка година за докторантура по държавна поръчка и целогодишно за платена докторантура.

Чл. 7. (1) Ръководителят на отдела уведомява кандидатите за допускане до участие в конкурса в деня на подаване на документите.

(2) При спорни случаи се произнася комисия, назначена от Ректора, като кандидатите се уведомяват писмено, не по-късно от 20 дни след изтичане на срока за подаване на

документите.

Чл. 8. Допуснатите до конкурс кандидати имат право на отпуск от 12 работни дни при условията на чл. 170, ал. 1 от КТ.

Чл. 9. (1) Кандидатите за докторантура полагат конкурсен изпит по специалността и по един западен език (английски, френски, немски, испански или италиански).

(2) Кандидатите за докторанти по западен език и западна литература полагат като втори изпит друг западен език, различен от този по специалността.

(3) Програмите за конкурсните изпити се изготвят от научните звена на университета и се включват в кандидатдокторантски справочник, който е на разположение на кандидатите не по-късно от 60 дни преди конкурсните изпити.

Чл. 10. (1) Конкурсните изпити се провеждат от комисии, назначени от ректора по предложение на декана, в които се включват минимум трима хабилиитирани преподаватели или доктори на науките по същата специалност.

(2) По изключение изпитите по езиците могат да се провеждат и от двучленна комисия. При липса на хабилиитирани преподаватели, за членове на комисията могат да бъдат назначени и нехабилиитирани преподаватели по съответния език.

Чл. 11. (1) Изпитът по специалността е писмен и устен с две отделни оценки. До устен изпит се допускат получилите оценка най-малко мн. добър (4.50) на писмения изпит (продължителността на провеждане е 4 часа). **Успешно положили изпита са кандидатите, получили оценка от писмения и устния изпит най-малко мн. добър (5.00) за докторанти по държавна поръчка и мн. добър (4.50) за докторанти срещу заплащане.** Оценките се оформят с точност до 0.25.

(2) До изпит по езиците се допускат само кандидати, които успешно са положили изпитите по специалността. Успешно положили изпитите по езиците са кандидатите, получили оценка минимум добър (4.00).

(3) Конкурсните изпити за докторанти по държавна поръчка се провеждат от 1 до 15 декември всяка година.

(4) Конкурсните изпити за докторанти в платена форма на обучение се провеждат през цялата година, без м. юли, август и септември.

Чл. 12. Резултатите от всеки изпит се съобщават на кандидатите не по-късно от 2 дни след приключването му.

Чл. 13. (1) Предложение за класиране се прави от комисията по чл. 10, ал. 1 за кандидатите, които са положили успешно конкурсните изпити.

(2) Председателят на комисията в седемдневен срок след приключване на конкурсите изготвя писмен доклад с комплексна оценка за всеки кандидат и завършва с предложение за избор.

Чл. 14. (1) Докладът на комисията се представя в канцеларията на съответния факултет не по-късно от 7 дни преди заседанието на Факултетния съвет и може да се ползва от кандидатите за докторанти и от членовете на Факултетния съвет. Кандидатите могат да правят писмени възражения до Факултетния съвет по предложението на комисията, най-късно до деня преди заседанието.

(2) Решенията на Факултетния съвет се вземат с обикновено мнозинство от присъстващите и чрез явно гласуване. Факултетният съвет може да утвърди за докторант всеки от успешно положилите конкурса кандидати, като право на глас имат членовете с научни звания и научни степени.

Чл. 15. Зачисляването на докторантите се извършва със заповед на ректора въз основа на решение на Факултетния съвет. В заповедта се посочват формата на докторантурата, научната специалност, научното звено, към което се зачислява докторантът, срокът на обучението, името и званието на научния ръководител, размерът на годишната такса за обучение.

- Чл. 16.** (1) Редовните и задочни докторанти по държавна поръчка заплащат такса в годишен размер, определен с Постановление на Министерския съвет.
- (2) Докторантите по предходната алинея са освободени от заплащане на такса през последните две години.
- (3) За редовна платена докторантура годишната такса е в размер на девет минимални работни заплати и шест минимални работни заплати за задочна докторантура (ако не бъде определен друг размер със заповед на ректора по решение на Академичния съвет).

Раздел II

Условия и ред за приемане на докторанти, чужди граждани

Чл. 17. (1) Чужденци могат да кандидатстват за докторанти:

- в изпълнение на междудържавни програми за образователен, научен и културен обмен
- съгласно нормативни актове на Министерския съвет
- със заплащане на обучението

Чл. 18. Министерството на образованието, младежта и науката взема решение за зачисляване в случаите на ал. 1, т. 1 и 2, след съгласуване с Университета за осигуряване на научно ръководство.

Чл. 19. (1) Кандидатите за обучение в докторантура на собствени разноски подават молба до ректора, в която са посочени кратки биографични данни и научната област, в която желаят да разработват дисертация.

(2) Медицинско свидетелство, издадено в едномесечен срок преди датата на кандидатстване, преведено и заверено в съответствие с действащите международни договори.

(3) Диплома за завършено висше образование, легализирана, преведена и заверена в съответствие с действащите международни договори.

Чл. 20. След обсъждане на представените документи в научното звено и след решение на Факултетния съвет ректорът издава заповед за зачисляване в докторантура без полагане на конкурсни изпити.

Чл. 21. (1) Зачислените докторанти, чужди граждани, заплащат годишна такса за обучение в размер, определен с Постановление на Министерския съвет.

(2) Докторанти с двойно гражданство заплащат 50% от таксата за чужди граждани.

(3) Чужди граждани от българска народност, които са извън определената квота на получаващи стипендия, със становище от комисия при МОН, заплащат 30% от таксата за чужди граждани.

Чл. 22. (1) При условията и по реда на българските граждани могат да кандидатстват и:

- чужденци, постоянно пребиваващи на територията на Република България
- чужденци от българска народност, постоянно живеещи в чужбина
- чужденци, на които е предоставен статут на бежанци

Чл. 23. (1) Министерство на образованието, младежта и науката е упълномощената институция, която издава удостоверение за обучение на чужденци в Република България и съдейства по служебен път пред Министерство на външните работи за издаване на входни визи за България.

(2) Уверенията, които се издават на чуждестранни докторанти за оформяне пребиваването в страната, следва да съдържат основанията за тяхното обучение в Република България (програма за образователен обмен, акт на Министерския съвет и др.) и таксата, която лицето трябва да заплати за първата година на обучението след зачисляването му.

Чл. 24. (1) Университетът осигурява езиковата специализирана подготовка на чужденци, приети за докторанти.

(2) Езиковата и специализирана подготовка на докторантите е с продължителност не по-малка от 6 месеца и се осъществява по учебен план и учебни програми, включващи

задължителни учебни дисциплини, разпределени в две групи при минимален хорариум както следва:

- за хуманитарните специалности – български език – 550 часа
- за всички останали специалности – български език – 430 часа и специализирани учебни дисциплини – 230 часа

Чл. 25. (1) Защитата на дисертационни трудове за получаване на образователната и научна степен "доктор" се провежда публично и само на официалния език в Република България – български език.

(2) Чужди граждани, зачислени в докторантура и разработващи дисертация на един от официално признатите международни езици, могат да защитават при условие, че:

- се представи официален превод на труда в неговите съществени части;
- е осигурен преводач от съответния чужд език на български език по време на публичната защита;
- рецензентите на дисертацията владеят съответния чужд език, на който е написан трудът;
- в обявата за защитата задължително е посочено, че публичната защита ще се проведе на български език.

Раздел III

Подготовка и научно ръководство на докторантите

Чл. 26. Факултетите провеждат организиран учебен процес с докторантите с цел да разширят и задълбочат теоретичната, методичната и езиковата подготовка, необходими за разработване на дисертационните трудове на съответно научно равнище.

Организираният учебен процес се съчетава в максимална степен с изискванията на индивидуалната самостоятелна работа. Той се планира с учебен план и индивидуален план за работата на докторанта.

Чл. 27. (1) В учебните планове се включват лекционни курсове и семинари по изпитите от индивидуалния план за подготовка, а също и по западен език. При необходимост в плана се определят курсове и семинари по други специалности. В курсовете могат да участват и задочни докторанти.

(2) Учебните планове се приемат от Академичния съвет след решение на Факултетните съвети и се утвърждават от ректора.

(3) Индивидуалните планове се приемат от Факултетния съвет след обсъждане в научното звено и се утвърждават от декана.

(4) Факултетите осигуряват за лектори учени специалисти, независимо от местоработата им.

(5) Учебно-педагогическата заетост на преподавателите се отчита в индивидуалния им план.

Чл. 28. (1) С индивидуалния план за работа на докторанта се определят: темата на дисертацията, сроковете за полагане на изпитите от индивидуалния план за подготовка, етапите на разработване на дисертационния труд, посещението на определен цикъл лекции, участието в семинари, конференции и друго, свързано с разработката на дисертацията.

(2) Индивидуалният план се изготвя от докторанта и научния му ръководител и след обсъждане в съответното научно звено се утвърждава от Факултетния съвет, но не по-късно от три месеца след зачисляването на докторанта.

(3) Промяна на темата на дисертацията може да се извършва до една година преди изтичане на редовния срок на докторантурата.

Чл. 29. (1) На всеки докторант Факултетният съвет определя научен ръководител – хабилитирано лице или доктор на науките.

(2) Когато характерът на подготовката и темата на дисертацията налагат, с решение на

Факултетния съвет на един докторант могат да бъдат определени и двама научни ръководители.

Чл. 30. (1) Броят на изпитите, полагани от докторантите, се определя с решение на факултетните съвети.

(2) Задължителни са изпитите по специалността и по западен език.

(3) Допълнителните изпити се определят с индивидуалния план.

(4) Изпитите се провеждат организирано от факултетите на сесии през месеците май, юни, октомври и ноември.

(5) От факултетите се представят в отдел "Докторантури и СДК" проектозаповедите на изпитните комисии за утвърждаване от ректора, но не по-късно от 7 дни преди определените дати за провеждане на изпитите.

(6) След полагане на последния изпит се издава удостоверение, в което са включени всички положени изпити.

(7) Изпитът по специалността се провежда от комисия, назначена от ректора, в състав: ръководителят на докторанта и двама хабилитирани преподаватели.

(8) Допълнителните изпити от индивидуалния учебен план се провеждат от хабилитирани преподаватели в съответната специалност.

(9) Изпитът по западен език се провежда от преподаватели по съответния език.

Чл. 31. (1) Научният ръководител отговаря за цялостната подготовка на ръководените от него докторанти. Той е длъжен да им дава консултации, да осигурява допълнителна консултация с други специалисти в процеса на разработване на дисертацията, редовно да контролира изпълнението на поставените им с индивидуалните планове за работа задачи и участието им в предвидените лекционни курсове, семинари и други.

Чл. 32. (1) В края на всяка докторантска година научното звено обсъжда и приема отчета на докторанта за изпълнение на индивидуалния план и оценката на научния ръководител с препоръки за бъдещата му работа, включително и за отстраняване при незадоволителна работа.

(2) При положителна атестация научните ръководители имат право на възнаграждение за ръководство на докторанти.

(3) За научни ръководители, които не изпълняват задълженията си, Факултетният съвет може да реши да не получат възнаграждение за ръководените от тях докторанти.

(4) При продължително отсъствие на научния ръководител поради заболяване, командировка в чужбина и други обективни причини Факултетният съвет може да определи за ръководител друг хабилитиран преподавател на негово място.

Раздел IV

Права и задължения на докторантите

Чл. 33. Правата и задълженията на докторантите се уреждат със закон, с Правилника за устройството и дейността на Софийския университет "Св. Климент Охридски" и с този правилник.

Чл. 34. Докторантът се включва в научното звено, в което е зачислен, ползва библиотеките, лабораториите за провеждане на експериментална работа по дисертацията, участва в конференции, семинари, симпозиуми и други, свързани с подготовката му.

Чл. 35. На редовните докторанти по държавна поръчка, независимо от възрастта, се дължат вноски за здравно осигуряване.

Чл. 36. Редовните докторанти се настаняват с предимство в общежитията в Студентски град и ползват намаление при пътуване с железопътния транспорт.

Чл. 37. (1) Прекъсването на докторантурата може да се разрешава по обективни причини, най-много до 2 години.

(2) Срокът на докторантурата за жени докторанти може да се прекъсва по тяхно искане

поради бременност, раждане и отглеждане на дете за 1 година в срока по ал. 1.

(3) Срокът на докторантурата се прекъсва до 1 година при тежко и продължително боледуване по искане на докторанта и след представяне на болничен лист, издаден от ЛКК или по решение на ТЕЛК в срока по ал. 1.

(4) Срокът на докторантурата се прекъсва до 6 месеца поради отбиване на редовна военна служба в срока по ал. 1.

(5) Срокът на докторантурата може да се прекъсва до 1 година поради специализация след одобрение от Факултетния съвет.

Чл. 38. По предложение на декана и представяне на надлежните документи в случаите на чл. 37, ал. 2, 3 и 4 Ректорът издава заповед за прекъсване на докторантурата без решение на съответния Факултетен съвет.

Чл. 39. Удължаване срока на докторантурата се разрешава по изключение след мотивирано предложение на научния ръководител, положени изпити от индивидуалния план, наличие на поне една публикация по темата на дисертацията и след решение на Факултетния съвет, но за не повече от 6 месеца, без изплащане на стипендия.

Чл. 40. Преминаването на докторанти от една в друга научна организация става след решение на съответните факултетни (научни) съвети.

Чл. 41. Редовни докторанти, работещи във вредна среда, ползват правата на служители.

Чл. 42. (1) Редовните докторанти не могат да постъпват на щатна работа по време на докторантурата за повече от половината от законоустановеното работно време.

(2) На редовни докторанти след полагане на изпитите от индивидуалния план за подготовка може да се възлага преподавателска дейност до 120 часа годишно.

(3) Редовни докторанти, избрани за асистенти, се назначават на научна длъжност след трансформиране на докторантурата в задочна форма на обучение.

Чл. 43. (1) Докторант, който не взема изпитите си без уважителни причини, не изпълнява задачите в сроковете, определени с докторантския план, не посещава лекции, курсове, семинари, свързани с подготовката му, се отстранява от докторантура.

Факултетните съвети да приемат програма, която да осигурява строг контрол за навременното защитаване на дисертационните трудове.

(2) Отстраняването се извършва по реда на зачисляването, въз основа на доклад на научния ръководител и решение на Факултетния съвет.

Чл. 44. (1) Отстранените или самоволно напусналите докторанти са длъжни да върнат получените суми за стипендия.

(2) Редовни докторанти, отчислени от докторантура поради тежко хронично заболяване, доказано със съответните медицински документи, не дължат връщане на получените от тях стипендии.

Чл. 45. (1) Докторант, който е положил изпитите от индивидуалния план за подготовка, но не е защитил дисертацията си в срок, се отчислява от докторантура с право на защита.

(2) Положените изпити от индивидуалния план за подготовка имат валидност до 5 години от изтичане на редовния срок на докторантурата.

Чл. 46. (1) Докторант, който е положил изпитите и е завършил работата по дисертационния труд, подава молба до ръководителя на научното звено за откриване процедура за вътрешна защита.

(2) Научното звено в едномесечен срок обсъжда представените материали и взема решение.

Чл. 47. (1) Предложение до специализирания научен съвет за откриване на процедура за публична защита на дисертационен труд се прави само от научно звено, в което има най-малко пет хабилитирани преподаватели и носители на научни степени, от които поне трима са хабилитирани или доктори на науките в съответната или в сродна научна

област.

Чл. 48. Когато не са налице изискванията на предходната алинея, ректорът издава заповед за разширен състав на научното звено по предложение на декана.

Чл. 49. До 1 януари 2000 г. периодът на обучение на редовните докторанти се зачита за трудов стаж и за осигурителен стаж, а след 1 януари 2000 г. се зачита за трудов стаж до приключване на докторантурата, но не се зачита за осигурителен стаж, ако не са внесени осигурителните вноски.

Раздел V

Материално стимулиране на докторантите и научните ръководители

Чл. 50. (1) На научните ръководители се признават по 40 лекционни часа годишно на всеки ръководен от тях редовен докторант, по 30 часа за ръководство на задочен и 20 часа за ръководство на докторант на самостоятелна подготовка.

(2) За един лекционен час се заплаща (при декларирана пълна учебна натовареност) възнаграждение в размер, определен със заповед на ректора по решение на Академичния съвет.

(3) За ръководство на чуждестранен докторант се изплаща сума, равна на 10% от заплащаната такса за обучение.

(4) Научни ръководители, които не изпълняват задълженията си, с решение на Факултетния съвет могат да бъдат лишени от получаване на възнаграждение за ръководените от тях докторанти.

Чл. 51. (1) За провеждане на конкурсни изпити за докторанти за всеки член от изпитната комисия се признават по два часа упражнения за всеки изпитан (ако не бъде решено друго от Академичния съвет).

(2) На хонорувани преподаватели, членове на комисии за провеждане на изпитите от индивидуалния план, се признават по два часа упражнения за всеки изпитан.

Чл. 52. Редовните докторанти получават стипендия в размер, определен с Постановление на Министерския съвет, а тези с деца – и месечна помощ за отглеждане на дете, когато си запазват статута на докторанти.

Чл. 53. (1) Редовни докторанти, които се командироваат, съобразно с индивидуалния им докторантски план, получават пътни, дневни и квартирни пари по Наредбата за командировките в страната.

Чл. 54. (1) Средствата за провеждане на лекционни курсове, семинари и други форми, свързани с подготовката на докторантите, както и тези за научно ръководство са за сметка на бюджета на факултета.

(2) Средствата за финансиране на експерименталната работа (опитни установки, химикали, посадъчен материал и др.) са за сметка на бюджета на факултета.

Чл. 55. (1) Факултетите финансово осигуряват защитите пред СНС на редовни докторанти, **които са преминали успешно обсъждането в конкретното научно звено, в срок до 1 година от изтичане на срока по чл. 5, ал. 2.**

(2) Защитите на задочни докторанти и докторанти на самостоятелна подготовка, които са на основа на работа в Университета и успешно са минали на вътрешна защита в срок до една година от изтичане на срока по чл. 5, ал. 2, финансово се осигуряват от факултетите.

Раздел VI

Финансиране на обучението в образователната и научна степен "доктор"

Чл. 56. Средствата за обучението на докторантите ежегодно да бъдат включени в отделно перо към бюджетите на факултетите в размера на държавната субсидия, съобразно с броя на зачислените докторанти.

ГЛАВА ТРЕТА

Самостоятелно разработване на дисертации (докторантура на самостоятелна подготовка)

Чл. 57. Дисертационни трудове за получаване на образователната и научна степен "доктор" могат да се подготвят и самостоятелно.

Чл. 58. (1) Лице с придобита образователно-квалификационна степен "магистър", което е разработило дисертационен труд в основната му част, може да бъде зачислено в докторантура без полагане на конкурсни изпити.

(2) За целта лицето подава молба до ръководителя на научната организация, към която прилага:

- автобиография;
- копие на дипломата за завършено висше образование и приложението към нея;
- основната част от дисертационния труд;
- документ за платена такса в размер на 1 минимална работна заплата (за външни потребители).

Чл. 59. (1) Молбата и представените материали се обсъждат в срок до 3 месеца в съответното научно звено.

(2) Ръководителят на научното звено определя хабилитирано лице, което рецензира представената част от дисертацията и докладва пред научното звено. При необходимост рецензентите могат да бъдат и двама, ако характерът на дисертацията налага това.

(3) Трудът на рецензентите се хонорува до размера на платената такса за обсъждане на проекта за дисертация за кандидати, които не са на основана работа в университета.

(4) Заседанието на научното звено се счита за редовно, ако присъстват най-малко 2/3 от неговите щатни членове. Решението се взема с явно гласуване и обикновено мнозинство от присъстващите.

Чл. 60. (1) Ръководителят на научното звено в десетдневен срок след обсъждането внася предложение пред Факултетния съвет за вземане на решение. Решенията се приемат с явно гласуване и обикновено мнозинство от присъстващите на заседанието на Факултетния съвет. При положително решение ръководителят на научната организация издава заповед за зачисляване на кандидата в докторантура на самостоятелна подготовка и му определя хабилитирано лице за научен консултант, ако е необходимо.

(2) Зачислените в докторантура на самостоятелна подготовка, които не са на основен трудов договор в Университета, заплащат годишна такса в размер на три минимални работни заплати.

Чл. 61. Лицето доразработва и оформя дисертацията и я представя за защита най-късно до 3 години от датата на зачисляването му. През този период полага изпитите от индивидуалния план за подготовка. Към незащитилите в тригодишен срок се прилагат разпоредбите на чл. 45.

Чл. 62. Лицата, зачислени в докторантура на самостоятелна подготовка, през периода на разработването на дисертацията се ползват с правата на задочни докторанти.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§1. Този правилник се приема в съответствие със Закона за висше образование, Закона за научните степени и научните звания, Наредбата за държавните изисквания за приемане и обучение на докторантите и други подзаконови актове, уреждащи тази дейност.

§2. Правилникът е приет с решение на Академичния съвет от 23.06.2004 г., протокол № 11, на основание чл. 140, ал. 4 от Правилника за устройството и дейността на Софийския университет "Св. Климент Охридски".